

Three Days

Multidisciplinary National Conference on

NEP-2020:

**Innovation in Teaching-Learning &
Evaluation Process in Higher Education**

24 to 26th February 2023

Calangute, Bardez, Goa

Conference Proceedings

Print and Online Issue 2 Marathi

Published as per UGC (India) Guidelines

www.researchjournal.net.in

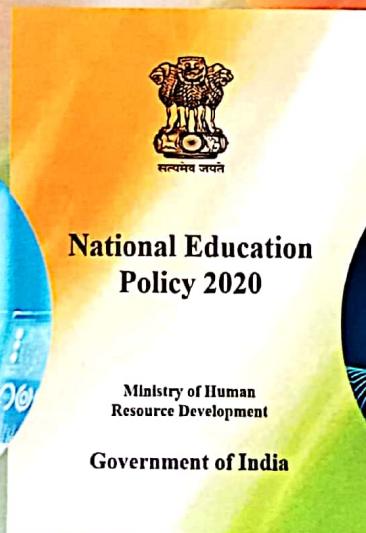
www.indiramahavidyalaya.com

Chief Editor

Dr. Pavan Mandavkar

ISBN

978-81-953708-1-8

Organized and Published By

INDIRA MAHAVIDYALAYA

KALAMB, DISTT. YAVATMAL, MAHARASHTRA 445 401 (INDIA)

in collaboration with RJI, DBMRC and

Sant Gadge Baba Amravaati Vidyapeeth Marathi Pradhyapak Parishad

Index

	From the Bench of Editor	Dr. Pavan Mandavkar	2
	Index		3
1	नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण आणि व्यवसाय रोजगाराच्या संधी	प्रा. रेखा मा. वाठ	4-8
2	मराठी साहित्य व प्रसार माध्यमे	प्रा.डॉ. रिता वाळके (डंभाळे)	9-12
3	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये शिक्षक व विद्यार्थी भूमिका	स.प्रा. भावना तायडे	13-20
4	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांची भूमिका	डॉ. दिनकर संतुकराव कळंबे	21-25
5	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२२ आणि त्याची उच्च शिक्षणातील गुणवत्तेबाबतची उत्प्रेरकीय भूमिका	प्रा.डॉ. दिनेश रामराव हंगे	26-28
6	नवीन शैक्षणिक धोरण आणि जनसाहित्य	प्रा.डॉ. दिनेशचंद्र राऊत	29-36
7	राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० आणि ग्रामगीता	प्रा. डॉ. कल्पना त्र्यं. मेहरे	37-42
8	नवीन शैक्षणिक धोरण: उच्च शिक्षणाच्या संदर्भात चिंता आणि संभावना	प्रा. डॉ. सी.डी. पाखरे	43-47
9	नवीन शैक्षणिक धोरण 2020 आणि त्यापुढील आव्हाने व संधी	प्रा. डॉ. माधुरी पंडितराव राखुंडे	48-54
10	नवीन शैक्षणिक धोरण 2020: एक आकलन		
11	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण आणि विद्यार्थी	प्रा. डॉ. अरुण शेंडे	55-60
12	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात (NEP- 2020) डिजिटल मीडियाची भूमिका आणि महत्व	प्रा. चरणदास सोळंके प्रा. राजेंद्र पुंडलिक पवार	61-63 64-70
13	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांची भूमिका	प्रा. एन. व्ही. नरुले	71-73
14	नवीन शैक्षणिक धोरण आणि ग्रामीण भागातील विद्यार्थी	प्रो. डॉ. गजानन मुधे	74-76

(©All copyrights are reserved with the Chief Editor. The opinions expressed are of the authors & the association advisory board, editorial board as well as the peer committee does not hold any responsibility for any of the views expressed.)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात (NEP- 2020)

डिजिटल मीडियाची भूमिका आणि महत्व

प्रा. राजेंद्र पुंडलिक पवार

समाजशात्र विभाग,

वेणूताई चव्हाण कॉलेज, विद्यानगर, कराड

जिल्हा - सातारा, महाराष्ट्र ४१५१२४

Email id - rajendrapawar03523@gmail.com Mobile No. 8668425221

गोषवारा

भारत सरकारने नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 लागू करण्याचा निर्णय घेतला आणि त्यांतर्गत सरकारने शैक्षणिक धोरणात अनेक मोठे बदल केले आहेत. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाद्वारे भारताला जागतिक ज्ञान महासत्ता बनवणे हा नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचा मुख्य उद्देश आहे. शिक्षणात डिजिटल माध्यमाचा वापर आधुनिक युगात वेगाने वाढत आहे. व्हर्च्युअल एज्युकेशन सुरु झाल्यामुळे ऑनलाइन क्लासरूममध्ये नवीन डिजिटल प्लॅटफॉर्मचा अधिक समावेश करण्याची गरज निर्माण झाली आहे. वर्ल्ड वाइड वेबच्या आविष्काराने शिक्षण व्यवस्थापन प्रणालीचा विकास केला. 1990 च्या दशकाच्या उत्तरार्धात, इंटरनेट हे संशोधनाचे एक साधन बनले, आणि एक विशाल ग्रंथालय संसाधन म्हणून वापरले गेले. शिक्षणात डिजिटल माध्यमाचा वापर आधुनिक युगात वेगाने वाढत आहे. व्हर्च्युअल एज्युकेशन सुरु झाल्यामुळे ऑनलाइन क्लासरूममध्ये नवीन डिजिटल प्लॅटफॉर्मचा अधिक समावेश करण्याची गरज निर्माण झाली आहे. वर्ल्ड वाइड वेबच्या आविष्काराने शिक्षण व्यवस्थापन प्रणालीचा विकास केला. 1990 च्या दशकाच्या उत्तरार्धात, इंटरनेट हे संशोधनाचे एक साधन ICT ची बनले, आणि एक विशाल ग्रंथालय संसाधन म्हणून वापरले गेले. 21 व्या शतकातील सर्वात महत्त्वाचे धोरण म्हणजे नवीन शैक्षणिक धोरण (NEP) ज्याचा मसुदा 2019 मध्ये तयार करण्यात आला (सुधारित) आणि 29 जुलै 2020 रोजी भारताच्या केंद्रीय मंत्रिमंडळाने मंजूर केला. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण हे क्रांतिकारी आणि प्रत्येक बाबतीत दूरगामी आहे. हा पेपर शिक्षकांना मदत करण्यासाठी, विशेषतः भारतासारख्या बहुभाषिक देशात भाषिक अडथळे दूर करण्यासाठी, डिजिटल लायब्ररी निर्माण करण्यासाठी आणि शिक्षक-प्रशिक्षणासाठी तंत्रज्ञानावर आधारित व्यासपीठ उपलब्ध करण्यासाठी माहिती आणि संप्रेषण तंत्रज्ञानाची आवश्यकता आणि महत्त्व अधोरेखित करते. या पेपरमध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात डिजिटल मीडियाची भूमिका आणि महत्त्वावर प्रकाश टाकला आहे.

बीजशब्द

डिजिटल मीडिया, शैक्षणिक धोरण, माहिती आणि संप्रेषण, इंटरनेट, वर्ल्ड वाइड वेब, व्हर्च्युअल एज्युकेशन.

प्रस्तावना

आधुनिक भारतात माहिती तंत्रज्ञानाची भूमिका विशेष उल्लेखनीय आहे, गेल्या दोन दशकांमध्ये त्याचा विस्तार झाला आहे आणि आजच्या जागतिक आणि तांत्रिक विकासाचा मुख्य केंद्र बनला आहे. इंटरनेटचे जग प्रत्येक वापरकर्त्याला सर्व आवश्यक माहिती प्रदान करते आणि जलद संप्रेषण आणि सामायिकरण साधने माहितीचा सर्वात मौल्यवान स्रोत बनवतात. यामुळे वैयक्तिक तसेच व्यावसायिक किंवा सरकारी स्तरावर कार्यक्षमता, खर्च-प्रभावीता आणि वेगवान उत्पादकता वाढली आहे. त्यांनी जगाला